

Nový systém ochrany zdraví rostlin

Dne 23. listopadu 2016 bylo zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/2031 ze dne 26. října 2016 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin. Toto nařízení, připravované téměř osm let, obsahuje v porovnání se stávajícími předpisy EU (směrnice Rady č. 2000/29/ES a další) v oblasti karantény rostlin řadu moderních a perspektivních ustanovení. Nařízení vstoupilo v platnost 14. prosince 2016 a uplatňovat se bude do 36 měsíců od tohoto data, to znamená od 14. prosince 2019.

Principy fytokaranténní ochrany v EU

Hlavním cílem nového nařízení je nutnost řešit zrychlující se šíření škodlivých organismů rostlin v rostlinolékařské oblasti vyplývající ze značného nárůstu případů zavážení nových škodlivých organismů rostlin do Evropy v důsledku globalizace světového obchodu a změny klimatu. Návrh rovněž modernizuje nástroje v oblasti rostlinolékařství, které souvisí s obchodem, a to jak uvnitř Evropské unie (lepší výsledovatelství dodávek rostlin na vnitřním trhu EU a harmonizace postupů při vystavování rostlinolékařských pasů), tak dovozem rostlin a rostlinných produktů ze třetích zemí.

Fytokaranténní regulace dovozu rostlin bude založena na proaktivním přístupu, například se rozšíří rozsah rostlin, které musí být při dovozu opatřeny rostlinolékařským osvědčením ve vyvázející třetí zemi. Důvodem rostlin vysoké rizikových z hlediska zavážení karanténních škodlivých organismů (obecně dřeviny) bude podmíněn odborným posouzením fytokaranténních rizik takového dovozu z konkrétní třetí země.

Dalšími nástroji, které zajistí odpovídající úroveň zdraví rostlin, je lepší rostlinolékařský průzkum k odhalení ohnisků výskytu nové zavlečených škodlivých organismů rostlin do EU a jejich včasné vymýcení. Nejrizikovější karanténní škodlivé organismy rostlin budou označeny jako prioritní a budou podléhat přísnějším pravidlům na jejich zjišťování a potlačování. Náklady na

opatření spojená s prioritními škodlivými organismy budou také ve větším rozsahu spolufinancovány ze strany EU. Bude rovněž aktivován systém včasného varování před novými fytozahrávkami riziky (podobně jako tomu je v oblasti bezpečnosti potravin).

Nařízení zároveň počítá s racionalizací stávající regulace škodlivých organismů rostlin. V současnosti regulované škodlivé organismy rostlin, které jsou již značné na území EU (většinou rostliny, budou deregulovány nebo přetřeny do kategorie regulovaných nekaranténních škodlivých organismů. Tyto nekaranténní škodlivé organismy budou nadále regulovány jen při obchodu s rozmnoženými materiálem příslušných hostitelských rostlin. Dojde tak zároveň k harmonizaci požadavků na zdravotní stav rostlin v oblasti certifikace rozmnožovacího materiálu rostlin a fytokaranténních požadavků v Evropské unii.

Nařízení zároveň ruší velmi zastaralé směrnice rady (z druhé poloviny minulého století) o harmonizované ochraně v EU proti šíření zhubné a obalečce na květinách, které již nereflektují stávající situaci ve výskytu těchto škůdců v Evropské unii.

Česká republika při projednávání návrhu nařízení preferovala udělovat minimum výjimek z unijního fytozahrávkového systému tak, aby případné výjimky měly jasná pravidla a podmínky pro jejich udělování byly maximálně harmonizované, aby ne docházelo mezi členskými státy

Borsajle dovážené z Asie mohou být zdrojem zavážení exotických invazních škodlivých organismů rostlin. Foto Vladislav Raškovský, UKZÚZ

k naprosto odlišné praxi při garantování zdravotního stavu dovozkových rostlin.

Členské státy Evropské unie návrh nového nařízení při závěrečném hlasování podpořily,

pouze Nizozemsko se zdrželo a vyjádřilo tak obavu, že nové nastavení fytokaranténní dovozu a požadavky dovozního systému jsou neúměrné (ve vztahu ke skutečným rizikům).

Přenašeč původce obávaného fytokaranténního choroby žloutnutí révy vinné křísek révy (Scaphoides titanus) byl v roce 2016 poprvé zjištěn také v České republice. Foto Jakub Beňánek, UKZÚZ

Ekonomické dopady fytokaranténního nařízení

S ohledem na větší harmonizaci postupů při průzkumech výskytu a eradikaci karanténních škodlivých organismů rostlin a na další nové povinnosti odpovědných úřadů ve členských státech lze očekávat vyšší požadavky na dostatečnou personální kapacitu a náklady na práci v oblasti věcné provozy výdajů odpovědných úřadů (v České republice Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský – UKZÚZ).

Na druhé straně se vzhledem k možnosti pověřovat profesio-nální producenty odbornou kontrolou zdravotního stavu jižmi vypěstovaným rostlin ukazuje možnost úspor na základě snížení počtu úředních kontrol rostlin na vnitřním trhu EU. Počet rostlin na vnitřním trhu EU, které jsou však podmíněno dostatečnou odborností příslušného provozovatele. To přinese požadavky na větší odpovědnost provozovatelů a na jejich odbornou kapacitu.

Evropská komise je přitom připravena spolufinancovat členským státním náklady na provádění průzkumů výskytu regulovaných škodlivých organismů rostlin (posupně navýšení až na 29 milionů eur v roce 2020) a na jejich eradikaci (20 milionů eur ročně – včetně veterinární problematiky). Finanční spolupráce Evropské unie se týká rovněž nákladů provozovatelů na plnění eradikačních opatření.

Další postupy

Pro Českou republiku, podobně jako pro další členské státy Evropy,

ské unie, nyní nastává třetí období pro adaptaci nařízení do systémů národní legislativy. Česká republika bude ve stávajících termínech promíat zavážené změny do vnitrostátních právních předpisů a zvažet je do výkonu státní správy na úseku ochrany zdraví rostlin a do zemědělské praxe.

V mezicase bude ovšem ještě vznikat sekundární (prováděcí) unijní legislativa k provádění nařízení, která stanoví všechny konkrétní aspekty, zejména seznamy škodlivých organismů rostlin, druhů rostlin, rostlinných produktů a jiných předmetů (například dřeva), které budou regulovány na trhu EU s třetími zeměmi i na vnitřním trhu EU, podobnosti o vystavování rostlinolékařských pasů a další informace.

V současné době se Česká republika prostřednictvím UKZÚZ aktivně podílí účasti národních expertů v příslušných pracovních skupinách Evropské komise na přípravě této sekundární legislativy, zejména v oblasti rozsahu regulace škodlivých organismů rostlin v EU tak, aby míra této regulace byla přijatelná a realizovatelná pro podniky ČR.

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský bude čerpat z Zemědělsce posupně informovat o všech věcných a zásadních změnách, které nové nařízení přináší, a průběžně také o postupu přípravy sekundární legislativy k nařízení.

Ing. Michal Hnizdill
Ing. Hana Mertová
ÚKZÚZ, Sekce rostlinolékařské péče, Brno

V loňském roce se na našem území poměrně dobře dařilo i pozdě sklizeným plodinám. Sláží kukurice vytvořila mnohem více biomasy než v předchozí pěstitelské sezóně s dlouhodobým obdobím sucha. Také na Plzeňsku kukurice prospívala. Informace o množství odrůd včetně novinek mohli načerpat účastníci semináře ve Větší u Plzně.

Pestrý výběr kukurice pro jaro

Firma Sumi Agro Czech, s. r. o., nímto jiné nabízí kukuričné hybridy Narvik (FAO 230), Amparo (FAO 240), ES Archimedes (FAO 250) a Plevin (FAO 260). Jak uvedl Ing. Václav Noska, nová odrůda Narvik využitelná především na sláží a okrajové i na zimo dobře snáší sucha. Plasti-ký hybrid Amparo, který lze pěstovat na sláží i zimo, je odolný vůči polehání.

Stálce v sortimentu, prověřená sláží odrůda s dobrým podílem palic ES Archimedes, poskytuje vysoké výnosy. Univerzální odrůdu Plevin lze pěstovat k sláží účelům i na produkci zrna.

Dobře snáší sucha

Ing. Luboš Pivoňka z firmy Saaten-Union CZ, s. r. o., hovořil o hybridech Sudor (FAO 240/260), Supier (FAO 250), Surprine (FAO 280) a Sunset (FAO 300). Na sláží i zimo využitelná odrůda Sudor má dob-

Na Plzeňsku kukurice loni prospívala lépe než v roce 2015

Foto Hana Honsová

rou stravitelnost organické hmoty i vlákniny a je odolná vůči suchu.

Nová vzrůstná, vysoce stravitelná sláží i zimová odrůda Supier rovněž dobře prospívá i v suchých podmínkách. Vzrůstný třílínový hybrid Surprine byl u nás registrován po dvouletém zkoušení. Ing. Pivoňka upozornil na to, že tato odrůda vyžaduje řidší porosty, výsev maximálně 85 až 90 tisíc semen na hektar. Třílínová novinka Sunset je vhodná na sláží i bioplyn a snáší sucha.

Ing. Pivoňka představil i další kukuričné hybridy s různou raností. Jednalo se o sláží odrůdy Sula-no (FAO 210), Suvída (FAO 240), Supod (FAO 260), Subito (FAO 260), Susam (FAO 280) a Sumaris (FAO 280). K odrůdám s kombinovaným využitím na sláží i zimo patří Susetta (FAO 220), Sumatra (FAO 220/230), Korynt (FAO 230/240), Surtetra (FAO 250/260) a Supier (FAO 250).

Vysoce kvalitní sláží

Kukurice hybridy firmy Li-magrain Česká republika, s. r. o., LG 32.58 (FAO 260), LG 31.276 (FAO 260), LG 30.235 (FAO 260) a LG 30.275 (FAO 280) představil Josef Prajs. Vzrůstný hybrid s dobrým zdravotním stavem a vysokým podílem palic využitelný na sláží i zimo LG 32.58 snáší mokro i přísušky. Nová univerzální odrůda s dobrým zdravotním stavem 31.276 poskytuje stabilní výnosy v teplejších i studených oblastech.

Tento hybrid je možné pěstovat na sláží, zimo i bioplyn. Novinka LG 30.235 poskytující vysoce stravitelnou sláží se uplatní především pro vysokoproduktivní dojnice. Tato odrůda s dobrým zdravotním stavem prospívá v bramborařské i obilnářské oblasti. Vysoce výnosnou a stravitelnou sláží odrůdu LG 30.275 lze pěstovat ve všech oblastech. (Pokračování na str. 31)